'הַיּוֹם הַבָּא'. דְּשָׁמֵשׁ הַבָּאָה, דִּכְמָה דּוּכְתִּין קָרֵינָן לְשִׁמְשָׁא יוֹמָא: [ח] 'וִיצָאתֶם וּפִשִּׁתֶם'. סִיפָא דְּ'וְזָרְחָה לָכֶם' הוּא. 'וּפִסְחְתֶּם' לְשׁוֹן שׁוֹמֵן וְרִיבּוּי וְעוֹבִי, כְּמוֹ 'פּוּשׁוּ וּקְנוּ' (תַּרְגּוּם בְּרֵאשִׁית ו), וּכְמוֹ 'וְלֹא יָדַע בַּפֶּשׁ מְאֹדׁ' (מִיכָה לה): 'לֹא מְצָאנוּהוּ'. שֶׁיֵּשׁ שַׁגִּיא כֹּחַ: בְּעֵת הַדִּין. אִם יַשְׁגִּיחַ כֹּחוֹ יִתְמַיְּינוּ כּוּלָּם עָלָיו: רַבִּי אַחָא בַּר חֲנִינָא אָמַר. תַּרְוַיְיהוּ מִיָּשְׁרָאֵל, וְהָכִי קָאָמַר[מ] מִעַט מִיָּמָה אֲנִי, מֵיָמָה אֵין לִי: בְּבָר[נ] נִשְׁבַּעְתִּי. 'מִקְּלוּף עָלֶיךָ' (יְשַׁעְיָה מז): 'מִי יִתְּנֵנִי'. סִיפָא דְּכֹלֹּ קָרָא הוּא: 'שְׁמִיר וְשָׁיִת'. לְשׁוֹן אֶרֶג גְּזִירָה וְחוּרְבָּן, וְדוּגְמָתוֹ 'הַשֵּׁלֶת וְהַשָּׁבֶר' (מִיכָה ג)[מ]: וְהֵיינוּ דְּרַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי. מַדְלִעְיָל קָאֵי, דְּאֵין סַרְסוּרִים עִם בְּרִיּוֹתָיו: בְּנִיגְנֵי שֶׁלָּהֶן. בְּסֵפֶר זִכְרוֹן מַעֲשֵׂיכֶם: וְאִם לָאו אַשְׁמִידֵם. וּבְדִין שֶׁיִּפְקוֹד עֲלֵיכֶם, וְלֹא בְּחֶמְלָה כִּי אִם בְּדִקְדּוּק, כְּדִמְתַרְגְּמִינָן לְעֵיל מִקְּדַם עֲלֵיכֶם מַמָּה מְנַרְפֵּקְהָ מוֹלִי יְבֵעֲטוּ: וְהֵיינוּ נַמִּי דְּאָמַר רָבָא. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אוּמּוֹת הָעוֹלָם בְּדִקְדּוּק: 'שָׁוָה שָׁוָה עָוֹן אֲשֵׁימָנָה'. עִיּוּוּי עִינְיָתָה, וּלְעָוְהָ אֲשֵׁימְנָה, וְכֵן תִּרְגֵּס יוֹנָתָן 'חוֹבֵיהוֹן חָטֵו בְּחוֹבֵיהוֹן אֶתְפְּרַע מִינְּהוֹן': כְּפִיד. נִיקּוּר, פֵּיקֻדּוּרֵ"ש[פ] בְּלַעַ"ז, שֶׁמְּנַקְּרִין מְעַט מְעַט, וְכֵן נִקְלָע מֵהֶן מְעַט מְעַט, בְּהֶסֵּפֵד פָּגִיס, בְּ'וַיְהִי לֶאֱכוֹל'[נ], לְפִדְיוֹסָם מְעַוּוֹתֵיהֶן כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לָעוּשׁ"ב: 'לָהֶם שׁוּעַ'. אֲנִי נוֹתֵן לָהֶם פְּדְיוֹן, כְּמוֹ 'וַיּוֹשַׁע' (שְׁמוֹת יד), וּ'פִּרְקָן'; וּכְמוֹ 'יְשׁוּעַ הַגָּן' (נ"ק דף פ.), פִּדְיוֹן: וְהֵיינוּ דְּאָמַר רַבִּי אַבָּא, אֶפְדֵּם לְיִשְׂרָאֵל בְּמָמוֹנָם. וְהֵיינוּ 'כְּפִיד שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין', פּוֹרְעִין[פ] מְעַט מְעַט, 'וְווֹגְשִׁיךְ נְקָקָה'[נ]: 'יְדַעְתִּי'. סָמַכְתִּי, כְּמוֹ 'יוֹדֵעַ ה' דֶּרֶךְ צַדִּיקִים' (תְּהִלִּים א), וּכְמוֹ 'וְאֶדְעֶךָ בֶּסֶשׁ' (שְׁמוֹת לג): מַאן דְּאִית לֵיהּ סִיפְיָא. זַעַם: בְּרַחֲמֵיהּ מַפִּיק לֵיהּ. מַעֲלֵהוּ עַל אוֹהֲבוֹ. 'וְהִנֵּס זוֹעֲפִים' (בְּרֵאשִׁית מ) מִתַּרְגְּמִינָן 'סְסִין'. לָשׁוֹן חֵתֶר, 'סוּסְיָא', סוּס שֶׁעָקְרוּ רַע, אֶת אוֹהֲבוֹ מֵעָלָיו[פ] עָלָיו כְּדֵי שֶׁיָּמוּת: נִפְרָע מִמֶּנּוּ מְעַט מְעַט. כֵּן יִשְׂרָאֵל נִפְרָע מֵהֶן הַקב"ה אֶת כָּל עוֹשְׁמֵיהֶן בְּעוֹה"ז, כְּדֵי שֶׁיָּזְכּוּ לְיוֹם הַדִּין, וְאוּמּוֹת הָעוֹלָם אֵינוֹ נִפְרָע מֵהֶן כְּלָל, כְּדֵי לְעָרְדָן מִן הָעוֹלָם הַבָּא; וּפִקְדִיקָם מַשְׁמַע מְעַט מְעַט, כְּאָדָם שֶׁפּוֹקֵד אֶת חֲבֵירוֹ לְפָרְקָים: מִמִּקְדָּשַׁי תָּחֵלּוּ'. גַּבֵּי מַרְבָּעָה[פ] מַשְׁמִיטִים שֶׁבָּאוּ לְהַשְׁחִית אֶת יְרוּשָׁלַיִם כְּתִיב בְּיִחֶזְקֵאל: 'וּזְעֵם בְּכָל יוֹם'. וַאֲפִילּוּ כְּלֵי קַיְּימִין, וּכְתִיב 'מִי יַעֲמוֹד': בְּיָחִיד. מִי יַעֲמוֹד: בְּצִבּוּר. אַף עַל גַּב דִּבְכָל יוֹם זוֹעֵם מִתְקַיְּימִין: בְּרַטְיָיתָא[פ]

בָּה, דִּכְתִיב [א]'כִּי' הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בוֹעֵר כַּתַּנּוּר, וְהָיוּ כָל זֵדִים וְכָל עוֹשֵׂה רִשְׁעָה קַשׁ וְלִהַט אוֹתָם הַיּוֹם הַבָּא אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא יַעֲזוֹב לָהֶם שֹׁרֶשׁ וְעָנָף', לֹא שֹׁרֶשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא עָנָף לָעוֹלָם הַבָּא; צַדִּיקִים מִתְרַפְּאִין בָּה, דִּכְתִיב [ב]'וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ' וְגוֹ'[מ]; וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמִּתְעַדְּנִין בָּה, שֶׁנֶּאֱמַר [ב]'וִיצָאתֶם וּפִשִּׁתֶם כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק'. דָּבָר אַחֵר, מַה דָּגִים שֶׁבַּיָּם כָּל הַגָּדוֹל מְחַבֵּירוֹ בּוֹלֵעַ אֶת חֲבֵירוֹ, אַף בְּנֵי אָדָם, אִלְמְלֵא מוֹרָאָה שֶׁל מַלְכוּת, כָּל הַגָּדוֹל מְחַבֵּירוֹ בּוֹלֵעַ אֶת חֲבֵירוֹ; וְהֵיינוּ דְּתַנָּן, [ג]רַבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר, הֱוֵי מִתְפַּלֵּל בִּשְׁלוֹמָהּ שֶׁל מַלְכוּת, שֶׁאִלְמְלֵא מוֹרָאָהּ שֶׁל מַלְכוּת אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ חַיִּים בְּלָעוּ. [ד] רַב חִינָּנָא[מ] בַּר פַּפָּא רָמֵי, כְּתִיב [ג]'שַׁדַּי לֹא מְצָאנוּהוּ שַׁגִּיא כֹּחַ', וּכְתִיב [ד]'גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ'[מ], וּכְתִיב [ה]'יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ. יְמִינְךָ יְיָ תִּרְעַץ אוֹיֵב'. רַבִּי חָמָא אָמַר בְּרַבִּי חֲנִינָא רָמֵי, כְּתִיב [ו]'חֵימָה אֵין לִי', וּכְתִיב [ז]'נוֹקֵם יְיָ וּבַעַל חֵימָה'. לָא קַשְׁיָא, כָּאן בִּשְׁעַת הַדִּין, כָּאן בִּשְׁעַת מִלְחָמָה. רַבִּי חָמָא בְּרַבִּי חֲנִינָא רָמֵי, כְּתִיב [ו]'חֵימָה אֵין לִי', וּכְתִיב [ז]'נוֹקֵם יְיָ וּבַעַל חֵימָה'. לָא קַשְׁיָא, [ח]כָּאן בְּיִשְׂרָאֵל, כָּאן בְּאוּמּוֹת הָעוֹלָם. רַב חִינָּנָא בַּר פַּפָּא[מ] אָמַר, 'חֵימָה אֵין לִי' שֶׁכְּבָר נִשְׁבַּעְתִּי, [ו]'מִי יִתְּנֵנִי' שֶׁלֹּא נִשְׁבַּעְתִּי, אֲהֵיהָ [ו]'שָׁמִיר וָשָׁיִת' וְגוֹ'. וְהֵיינוּ דְּאָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי, מַאי דִּכְתִיב [ה]'וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא אֲבַקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַגּוֹיִם', אֲבַקֵּשׁ מִמִּי, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲבַקֵּשׁ בְּנִיגְנֵי שֶׁלָּהֶם, אִם יֵשׁ לָהֶם זְכוּת אֶפְדֵּם, וְאִם לָאו אַשְׁמִידֵם. וְהֵיינוּ דְּאָמַר רָבָא, מַאי דִּכְתִיב [ט]'אַךְ לֹא בְעִי יִשְׁלַח יָד, אִם בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ', אָמַר לָהֶן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל[מ], כְּשֶׁאֲנִי דָן אֶת יִשְׂרָאֵל אֵין אֲנִי דָן אוֹתָם כְּאוּמּוֹת הָעוֹלָם, דִּכְתִיב [ז]'עָוָה עָוָה, עָוָה אֲשֵׁימְנָה' וְגוֹ', אֶלָּא אֲנִי נִפְרָע מֵהֶן[מ] כְּפִיד שֶׁל תַּרְנְגוֹלֶת. דָּבָר אַחֵר, אֲפִילּוּ אֵין יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין מִצְוָה לְפָנַי כִּי אִם מְעַט, כְּפִיד שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין שֶׁמְּנַקְּרִין בָּאַשְׁפָּה, אֲנִי מִצְרְפָן לְחֶשְׁבּוֹן גָּדוֹל, [שֶׁנֶּאֱמַר 'אִם בְּפִידוֹ] לָהֶן שׁוּעַ'. [דָּבָר אַחֵר], בַּשָּׁכָר שֶׁמְּשַׁוְּעִין לְפָנַי אֲנִי מוֹשִׁיעַ אוֹתָם. וְהֵיינוּ דְּאָמַר רַבִּי אַבָּא, מַאי דִּכְתִיב [ב]'וְאָנֹכִי אֶפְדֵּם וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים', אֲנִי אָמַרְתִּי אֶפְדֵּם בְּמָמוֹנָם בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּזְכּוּ לָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים. וְהֵיינוּ דְּאָמַר רַב פַּפִּי מִשְׁמֵיהּ דְּרָבָא, מַאי דִּכְתִיב [ב]'וַאֲנִי יִסַּרְתִּי חִזַּקְתִּי זְרוֹעֹתָם, וְאֵלַי יְחַשְּׁבוּ רָע', אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲנִי אָמַרְתִּי אֲיַסְּרֵם בְּיִסּוּרִין בָּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיֶּחֱזְקוּ זְרוֹעוֹתָם לָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵלַי יְחַשְּׁבוּ רָע. מִשְׁתַּבֵּחַ לֵהוּ רַבִּי אַבָּהוּ לְמִינֵי בְּרַב סַפְרָא דְּאָדָם גָּדוֹל הוּא, שֶׁבַּקּוּ לֵיהּ מִיכְסָא דְּתִלְיסַר שְׁנִין. יוֹמָא חַד אַשְׁכְּחוּהוּ, אֲמַרוּ לֵיהּ, כְּתִיב [ב]'רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה, עַל כֵּן אֶפְקֹד עֲלֵיכֶם אֵת כָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם'; מַאן דְּאִית לֵיהּ סִיפְיָא[מ], בְּרַחֲמֵיהּ מַסִּיק לֵיהּ. אִישְׁתִּיק וְלָא אֲמַר לְהוּ וְלָא מִידִי. רְמוּ לֵיהּ סוּדְרָא בְּצַוָּארֵיהּ וְקָא מְצַעֲרוּ לֵיהּ. אֲתָא רַבִּי אַבָּהוּ אַשְׁכְּחִינְהוּ, אֲמַר לְהוּ, אַמַּאי מְצַעֲרִיתוּ לֵיהּ. אֲמַרוּ לֵיהּ, וְלָאו אֲמַרְתְּ לָן דְּאָדָם גָּדוֹל הוּא, [וְלָא יָדַע לְמִימַר לָן פִּירוּשָׁא דְּהַאי פְּסוּקָא]. אֲמַר לְהוּ, אֵימַר דַּאֲמַרִי לְכוּ בְּתַנָּאֵי, בְּקִרְאֵי מִי אֲמַרִי לְכוּ. אֲמַרוּ לֵיהּ, מַאי שְׁנָא אַתּוּן דְּיָדְעִיתוּן. אֲמַר לְהוּ, אֲנַן דְּשִׁכְיְיחִינַן גַּבֵּיכוֹן רָמְינַן אַנַפְשִׁין וּמְעַיְּינִינַן[מ], אִינְהוּ לָא מְעַיְּינִי. אֲמַרוּ לֵיהּ, לֵימָא לָן אַתְּ. אֲמַר לְהוּ, אֶמְשׁוֹל לָכֶם מָשָׁל, לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְאָדָם שֶׁנּוֹשֶׁה מִשְּׁנֵי[מ] בְּנֵי אָדָם, אֶחָד אוֹהֲבוֹ וְאֶחָד שׂוֹנְאוֹ, אוֹהֲבוֹ נִפְרָע מִמֶּנּוּ מְעַט מְעַט, שׂוֹנְאוֹ נִפְרָע מִמֶּנּוּ בְּבַת אַחַת. אָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא, מַאי דִּכְתִיב [ג]'חָלִילָה לְךָ מֵעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה לְהָמִית צַדִּיק עִם רָשָׁע', אָמַר אַבְרָהָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, [ג]חוּלִּין הוּא מֵעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה לְהָמִית צַדִּיק עִם רָשָׁע. וְלָא, וְהָכְתִיב [ד]'וְהִכְרַתִּי מִמְּךָ צַדִּיק וְרָשָׁע'. בְּצַדִּיק שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר[מ]. אֲבָל בְּצַדִּיק גָּמוּר לָא, וְהָכְתִיב [ה]'וּמִמִّקְדָּשִׁי תָּחֵלּוּ', וְתָנֵי רַב יוֹסֵף, אַל תִּקְרֵי 'מִמִּקְדָּשִׁי' אֶלָּא 'מִמְּקַדְּשַׁי', אֵלּוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁקִּיְּימוּ אֶת הַתּוֹרָה מֵאֶלֶ"ף וְעַד תָּי"ו. הָתָם נַמִּי, כֵּיוָן שֶׁהָיָה בְּיָדָם לְמַחּוֹת וְלֹא מִיחוּ הָווּ לְהוּ כְּצַדִּיקִים שֶׁאֵינָן גְּמוּרִים. רַב פַּפָּא רָמֵי, כְּתִיב [ה]'אֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם', וּכְתִיב [ו]'לִפְנֵי זַעְמוֹ מִי יַעֲמוֹד'. לָא קַשְׁיָא, כָּאן בְּיָחִיד, כָּאן בְּצִבּוּר. [ז]תָּנוּ רַבָּנַן, 'אֵל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם', וְכַמָּה זַעְמוֹ, רֶגַע. וְכַמָּה רֶגַע, [ח]אַחַת מֵחֲמֵשׁ רִיבּוֹא וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה בְּשָׁעָה זוֹ הִיא רֶגַע, וְאֵין כָּל בְּרִיָּה יְכוֹלָה לְכַוֵּין אוֹתָהּ שָׁעָה, חוּץ מִבִּלְעָם הָרָשָׁע, דִּכְתִיב בֵּיהּ וְיוֹדֵעַ

מסורת הש"ס עם הוספות

מ) מנות פרק ג מ"ב, ג) [ע"ר תוס' שבת נה. ד"ה קלף], ד) שבת נה., ה) מכות דף ז. ע"ש, ו) דברים לא יז. ע"ר חגיגה ה.:, ז) ע"ר ב"ב ט., ח) [וע"ר תוס' שבת נה. ד"ה קלף], ט) [וע"ע תוס' שבת נה. ד"ה וא"ע].

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' אחת מחמש ריבוא ושלשת אלפים ושמונה. נ"ב בכרכות דף ז ע"ח מיתת ושמונת אלפים ושמונה ומאות ושמונים ושמונה בשעה[ד]:

תורה אור השלם

א) כִּי הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בֹעֵר כַּתַּנּוּר וְהָיוּ כָל זֵדִים וְכָל עֹשֵׂה רִשְׁעָה קַשׁ וְלִהַט אֹתָם הַיּוֹם הַבָּא אָמַר יְיָ צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא יַעֲזֹב לָהֶם שֹׁרֶשׁ וְעָנָף: [מלאכי ג, יט]

ב) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ וִיצָאתֶם וּפִשִּׁתֶם כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק: [מלאכי ג, כ]

ג) שַׁדַּי לֹא מְצָאנֻהוּ שַׁגִּיא כֹחַ וּמִשְׁפָּט וְרֹב צְדָקָה לֹא יְעַנֶּה: [איוב לז, כג]

ד) גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ לְתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: [תהלים קמז, ה]

ה) יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ יְיָ תִּרְעַץ אוֹיֵב: [שמות טו, ו]

ו) חֵמָה אֵין לִי מִי יִתְּנֵנִי שָׁמִיר שַׁיִת בַּמִּלְחָמָה אֶפְשְׁעָה בָהּ אֲצִיתֶנָּה יָחַד: [ישעיה כז, ד]

ז) אֵל קַנּוֹא וְנֹקֵם יְיָ נֹקֵם יְיָ וּבַעַל חֵמָה נֹקֵם יְיָ לְצָרָיו וְנוֹטֵר הוּא לְאֹיְבָיו: [נחום א, ב]

ח) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֲבַקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל יְרוּשָׁלִָם: [זכריה יב, ט]

ט) אַךְ לֹא בְעִי יִשְׁלַח יָד אִם בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ: [איוב ל, כד]

י) עָוֹן עָוָה עָוָה אֲשֵׁימְנָה גַּם זֹאת לֹא הָיָה עַד בֹּא אֲשֶׁר לוֹ הַמִּשְׁפָּט וּנְתַתִּיו: [יחזקאל כא, לב]

כ) אוֹי לָהֶם כִּי נָדְדוּ מִמֶּנִּי שֹׁד לָהֶם כִּי פָשְׁעוּ בִי וְאָנֹכִי אֶפְדֵּם וְהֵמָּה דִּבְּרוּ עָלַי כְּזָבִים: [הושע ז, יג]

ל) וַאֲנִי יִסַּרְתִּי חִזַּקְתִּי זְרוֹעֹתָם וְאֵלַי יְחַשְּׁבוּ רָע: [הושע ז, טו]

מ) רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה עַל כֵּן אֶפְקֹד עֲלֵיכֶם אֵת כָּל עֲוֹנֹתֵיכֶם: [עמוס ג, ב]

נ) חָלִילָה לְּךָ מֵעֲשֹׂת כַּדָּבָר הַזֶּה לְהָמִית צַדִּיק עִם רָשָׁע וְהָיָה כַצַּדִּיק כָּרָשָׁע חָלִילָה לָּךְ הֲשֹׁפֵט כָּל הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט: [בראשית יח, כה]

ס) וְאָמַרְתָּ לַאֲדֹנָי שִׁי יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר יְיָ הִנְנִי אֵלֶיךָ וְהוֹצֵאתִי חַרְבִּי מִתַּעְרָהּ וְהִכְרַתִּי מִמְּךָ צַדִּיק וְרָשָׁע: [יחזקאל כא, ח]

ע) זָקֵן בְּחוּר וּבְתוּלָה וְטַף נָשִׁים תַּהַרְגוּ לְמַשְׁחִית וְעַל כָּל אִישׁ אֲשֶׁר עָלָיו הַתָּו אַל תִּגָּשׁוּ וּמִמִּקְדָּשִׁי תָּחֵלּוּ וַיָּחֵלּוּ בָּאֲנָשִׁים הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר לִפְנֵי הַבָּיִת: [יחזקאל ט, ו]

פ) אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צַדִּיק וְאֵל זֹעֵם בְּכָל יוֹם: [תהלים ז, יב]

צ) לִפְנֵי זַעְמוֹ מִי יַעֲמוֹד וּמִי יָקוּם בְּחָרוֹן אַפּוֹ חֲמָתוֹ נִתְּכָה כָאֵשׁ וְהַצֻּרִים נִתְּצוּ מִמֶּנּוּ: [נחום א, ו]

מסכת פרה

פרק י"א משנה ב'

כָּל הַסָּפֵק טָהוֹר לְתְרוּמָה, טָהוֹר לַחַטָּאת. כָּל הַתָּלוּי לְתְרוּמָה, נִשְׂרָף לְחַטָּאת. אִם עָשׂוּ עַל גַּבָּיו טְהָרוֹת, תְּלוּיוֹת.

רבינו חננאל

ורשעים נדונין בה שנאמר כי הנה היום בא בוער כתנור והיו כל זדים וגו' לא שורש בעולם הזה ולא ענף לעולם הבא וצדיקים מתרפאין בה דכתיב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה וגו' ולא עוד אלא שמתענדין בה שנאמר ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק: **ותעשה אדם כדגי הים.** מה דגים שבים כל הגדול מחבירו בולע את חברו אף בני אדם הגדול בולע את הקטן והיינו דתנן ר' חנניה סגן הכהנים אומר הוי מתפלל בשלומה של מלכות שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו: **הא דכתיב שדי לא מצאנוהו** שגיא כח בעת הדין ימנך ה' נאדרי בכח בשעת מלחמה בעובדי כוכבים. **הא דכתיב** חמה אין לי **בישראל** והא דכתיב אל קנא ונוקם ה' נוקם ה' ובעל חמה בעובדי כוכבים: **והיה ביום ההוא** אבקש להשמיד את כל הגוים אבקש בגנוני שלהם. פי' בפינקם שמפרשין בו מעשיהן. אם יש להם בו זכות אניחם ואם לאו אשמידם: **ואני יסרתי חזקתי זרועותם ואלי יחשבו רע.** אני אמרתי איסרם בעוה"ז כדי שיתחזקו זרועותיהן לעתיד לבא ואלי יחשבו רע כלומר מתרעמין עלי ביסורין: **כתיב חלילה לך מעשות** (זאת) כדבר הזה להמית צדיק עם רשע בצדיק גמור. והכרתי ממך צדיק ורשע בצדיק שאינו גמור. והדכתיב וממקדשי תחלו ותני רב יוסף ממקודשי אלו בני אדם שקיימו התורה כולה אפ"ה כיון שהיה להם למחות ולא מיחו הוו להו כצדיקים שאינם גמורים: ת"ר **ואל זועם בכל יום** וכמה זעמו רגע ורגע הוא חלק מח' ריבוא ושמת אלפים ותתפ"ח בשעה וזהו רגע ואין כל בריה יכולה

ליקוטי רש"י

[נדפס בהשמטות]

הגהות וציונים

פ) "וגו'" ליתא באה"ת ובע"ר: ג) בכת"י נוסף **סי' נמ"א.** והוא רומז ר' חנינא בר פפא, ר' חמא בר חנינא, ר' אחא בר חנינא (דק"ס): ג) ראשונים וכת"י **ר' חנינא:** ד) "וכתיב גדול אדוננו ורב" כת"י ליתא בראשונים ובכת"י, ועי' מהרש"א: פ) גי' רש"י ועי"ש **ר' אחא בר חנינא,** ועי' רי"ף על ע"י ומהר"י הלוי. ועי' לעיל אות ג: ו) בראשונים ובכת"י ליתא תיבות "להן" "וישראל": ז) נ"א וגו' **אב"ל ישראל אני פורע מהם מעט מעט** כפיד כו' (גליון) כ"ה בע"ר: פ) [בשאלתות פ' תשא איתא **מוסיא בישא** בחמט" וכו'] (גליון). והוא כלשון ערוך ברש"י: פ) בראשונים ובכת"י נוסף **בקראי:** י) ראשונים וכת"י **בשני:** כ) בראשונים ובכת"י נוסף **אוי לרשע ואוי לשכנו בצדיק שאינו גמור** ופירוש דמקשה והרי מצינו אוי לרשע אוי לשכינו ומשני בצדיק שאינו גמור (דק"ס). ועי' תוס' רבינו אלחנן: ל) בכת"י נוסף דבור זה: **לא שורש בעולם הזה ולא ענף בעולם הבא. לא ישאיר להם ענף ושורש בכלחמת גוג ומגוג שיהא להם ענף לאחר המלחמה:** מ) וה"ק **קרא** (כת"י וע"י): נ) צ"ל **שכבר** נשבעתי (בארות המים, וכ"ה בכת"י): פ) צ"ל ודוגמתו (**ישעיה ה**) **ועלה שמיר ושית** (יעב"ץ): פ) דקדוק מקור צפור: פ) כת"י **פירעון.** בדפו"י ובע"ר ליתא: נ) בע"י ובכת"י **מעלה:** ק) [צ"ל **ששה** ועיין בשבת] (גליון): ר) וגרסת תוס' רבינו אלחנן ור"ש משאנץ כאן "**ושמת** אלפים ושמונה מאות וארבעים ושמנה". ועי' גרסת ר"ת בספר הישר סי' תרצא: